

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 294. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960995728/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

MORALSKE TÆBLER

da for Retten beviisligt gjort, at Æslet havde givet sig ud for det, som han ikke forstod, saa at hand ventede ikke uden en haard Dom; Men Sententzen blev saadan, at Ulven skulde have Skade for Hiemgiæld, saasom han ingen kunde beskylde uden sig selv, efterdi han havde betient sig af en Doctor, som han vidste var et Æsel.

Fabelen lærer, at hvo som med sin fti Villie og Vidende betiener sig af en Taasse, haver ingen Ret at tiltale ham for slet Administration.

5. Fabel.

Om Katten udi Bondens Madskab.

En fattig Bonde havde udi sit Skab forvaret en Ost: Men Skabet var ikke saa tæt at jo Muus listede sig derind og gnavede paa Osten. Bonden besluttede derfor at indslutte en Kat udi Skabet, for at jage Skræk udi Muusene, og at beskierme Osten imod de samme. Han begav sig derpaa roligen til Sengs; men, da han stod op om Morgenenen, og aabnede Skabet, fandt han at Katten havde fortæret den heele Ost paa een Nat.

Fabelen lærer, at man ofte for at undgaae en liden Uheld, styrter sig udi en større, og at det, som man meener at være Lægedom, er verre end Sygdommen.

6. Fabel.

Dyrenes Kriig imod Menneskerne.

Da det rygtedes engang udi Skoven, at nogle 100de Løver, Elephanter og Tigre udi Spectacler alleene for Mennesker-nes Tids-Fordriv vare myrdede, indstillede de Afdødes Paarørende sig for Skovens Gud Pan, forlangende hans Beskyttelse imod den Haardhed og Tyrannie, som Menneskene øvede imod andre Creature. Skov-Guden svarede da, at de maatte tilskrive saadan Uheld enten deres egen Feighed, i det de ikke vilde betiene sig af den Styrke, som

Naturen havde begavet dem med, eller deres Usamdrægtighed, han raadede dem at sette indvortes Spliid og Ueenighed tilside, og at foreene sig mod deres tilfælles Fiender, som de let med samtlig Magt kunde bestride, efterdi Menneskernes Herredom grundede sig alleene paa Dyrenes Feighed og Usamdrægtighed. Dette Raad blev efterlevet. Een af de anseeligste Løver lod derpaa paabyde et almindeligt Concilium eller Mode, hvortil alle Dyr, saavel flyvende, som krybende skulde møde, for at raadslaae om Ting, som anginge samtliges Velfærd. Et stort Mode blev da holdt udi Begyndelsen af den Maaned Kiriac udi Crocodil-Aaret. Løven gav da udi en vidtløftig Tale tilkiende af hvad Aarsag de didhen vare stevnede, nemlig for at overlægge hvorledes de kunde beskytte sig mod Menneskernes Overvold. Han sagde, at saadant kunde let skee, hvis de vilde kiende deres egen Styrke, og hvis de vilde foreene deres Kræfter mod deres tilfælles Fiender. Han forestillede dem derpaa det store Mord, som var bedrevet paa de ædelste Creature, hvilke Menneskerne havde hidset mod hinanden alleene for Tids-Fordriv. Efterat Løven havde endet sin fyndige Tale, fremtraade en gammel maver Hest, sigende: *Velbaarne Herre! Det er ikke alleene mod Løver, Bjørne og Ulve Menneskerne øve saadan Tyrannie, men endogsaa mod saadanne Creature, som have gjort dem store Tienester, og hvis Velgierninger betaales med Utaknemmelighed. Jeg haver, sagde han, tient en Herre, saavel udi Freds- som Krigs-Tider: Jeg haver ofte vovet mit Liv og Lemmer for at redde ham af en og anden Fare: Da jeg blev gammel, saalte han mig til en Møller, hvilken har udi nogle Aar brugt mig udi en haanlig og møysom Trældom, og endelig haver besluttet at skyde mig ihjel, saa at jeg for at undgaae Døden, haver flygtet til Skoven.* Derpaa fremtraade en Hund med en afbrudt Lænke om Halsen, som var gandske hæs, saa at hand ikke uden med stor Nød, kunde fremføre sin Tale. Han sagde: *Jeg haver udi 8te Aar staaet i Lænke ved en Port, for at beskytte Huset mod Tyve, og ved min Lyd*

MORALSKE FÆBLER

advare om ubekjendte Personers Ankomst. Med hvilken Nidkierhed jeg haver forrettet saadan Tieneste, høres af mit Bryst, som er blevet reent fordærvet, saa at jeg haver faaet en Svindsoet paa Halsen. Jeg haver dog med Taalmodighed skikket mig derudi, indtil jeg for nogle Dage siden hørte Fruen udi Huuset sige: Denne Hund er til ingen Nytte meere: Herren sagde: Det er sandt, vi vil derfor lade ham ihjelskyde i Morgen. Da jeg dette hørte, arbejdede jeg den heele Nat paa at slide mig løs, hvilket ogsaa lykkedes mig, hvorpaa jeg tog Flugten hid til Skoven. En gammel Gedebuk med et langt Philosophisk Skiæg fremkom derpaa med saadan Klage: Jeg haver en Tiid lang tilligemed min Hustrue været i Tieneste hos en rig Bonde. Min Hustrue haver længe forsynet Huuset med Melk, som haver tient ikke alleene til Føde, men endog til Lægedom; men saasom hun for nogle Dage siden blev gaal, saa at hun ikke kunde malke som tilforn, blev hun af den haarde og utaknemmelige Bonde slagtet, og jeg tog Flugten. En gammel Koe, som stod næst ved, sagde: Jeg haver en større Aarsag at besværges mig over Menneskets Utaknemmelighed og haarde Medfart, end Eders Velærværdighed. Jeg tillige med mine Med-Søstre have med Melk, Smør og Ost udi nogle Aar beriget en Forpagter. Tre af mine Søner, den eene efter den anden, bleve kort efter deres Fødsel castrerede, og efterat de et par Aar havde trukket Forpagterens Plov, bleve de om Sommeren satte paa Græs for mod Høsten at sælges til en Slagter. Disse og andre Klagemaal bleve af samtlige Dyr hørte med Bevægelse. Man besluttede derefter at forkynde Menneskerne Kriig, og et allmindeligt Forbund blev forfattet; som bestod udi 24. Artikler, hvilket blev approberet af alle Dyr og Fugle. Fruerhunde og Mopser alleene vægrede sig ved at samtykke saadant, protesterende solenniter derimod. Katten, hverken samtykte eller fordømte Forbundet, men erklærede sig alleene for Neutralitet. Blant Fuglene fandtes ingen uvillige til at træde udi Alliancen, uden Storken, hvilken gav tilkiende at han ingen Aarsag

MORALSKE FABLER

havde til at besværges sig over Mennesker. Løven sagde da: *Vi ville ingen tvinge. Vi have ogsaa nok udi de andre Dyr og Fugle.* Man lavede sig derpaa af all Magt til Kriig; Dyr og Fugle komme fra alle Kanter, for at lade sig indroullere, og Røgtet derom spredede sig overalt saa ud, at det omsider kom Jupiter for Øre. Han begyndte da at frygte for det Menneskelige Kiøn, og derfor strax lod forsamle alle Guder og Gudinder for at raadføre sig med dem. Da dette blev dem tilkiendegivet, overkom dem en Skræk, saasom de frygtede for Menneskernes Undergang. Momus alleene anhørte dette med Latter, og, da han derfor blev tilrettesat, sagde han: *Jeg undrer mig over at finde saadan Eenfoldighed hos Guder og Gudinder. I have jo af Erfarenhed kundet lære, at jo større og vidtløftigere saadanne Alliancer ere, som bestaae af mange adskildte Nationer, jo mindre Bestandighed have de. Sætter derfor kun all Frygt tilside, thi Forbundet vil adsplides førend Krigen ret begyndes.* Udfaldet visede og, at Momus spaaede ret; thi, da Krigshæren var forsamlet, begyndte man strax at tviste om Commando og Æres-Poster: Og, endskiøndt de høyeste Poster efter de fleeste Stemmer bleve overdragne til Løverne, bare Tigre, Leopardter, Biørne og Elephanter Fortrydelse derover, sær Elephanterne, ved hvis Middel store Seyervindinger have været erhvervet. Saaledes blev første Grundvold lagt til paafølgende U-eenighed. Man holdt dog gode Miner, og med samtlig Magt rykkede mod næste Landsbye, hvilken man uden Møye bestormede, og der fik et stort Bytte; Men, da Byttet skulde deeles, opvoktes en heftig Trette om Deelingen. Fuglene, som merkede, at dette vilde falde ud til indbyrdes Kriig, deserterede om Natten med den største Deel af Byttet, hvorudi de krybende Dyr ikke kunde hindre dem: Den halve Deel af Krigs-Hæren forsvandt saaledes, og de øvrige geraadede udi Klammerie, som ikke endtes uden med Mord og manges Nederlag. Saaledes fik Krigen Ende fast førend den begyndte, og det menneskelige Kiøn blev befriet fra den Uheld, som det truedes med.

MORALSKE FABLER

Denne Fabel lærer, at store og vidtløftige Alliancer, som sluttes imellem mange adskildte Folk, kand ingen Bestandighed have, og at de ere ligesom Veyerlys, der lade sig see og forsvinde paa eengang. Den lærer derforuden, at Dyrene kand have Aarsag at besværges sig over Menneskernes Haardhed; Item, at det kunde blive farligt, hvis de rottede sig sammen; thi, vel give Hænder og Fingere, hvormed alle slags Gevær kand føres, stor Fordeel til Mennesker. De fleeste Dyr derimod ere begavede med saadan Styrke, saa at tusende ubevæbnede Mænd kand fældes af een eeneste Løve eller Elephant.

7. Fabel.

Katten begiver sig i Munke-Orden.

Katten, saasom den merkede at Jagten tog meer af, efterdi Musene, der nøye havde udstuderet alle hans Konster, idelig stode paa Skildtvagt for at beskytte sig imod ham, besluttede at begive sig i Munkeorden, for under Helligheds Maske desbedre at kunde besnære. Han lod sig derfor af en Farver sværte, og gav tilkiende, at han nu som en Munk havde vendt Verden Rygg. Da dette kom Musene for Ørne, opvæktes heftig Glæde blant dem, saasom de meente nu at være befriede for al Frygt og Fare, efterdi Munkene intet Kiød maa æde. De lode sig derpaa ikke alleene frit see udi Kattens Nærværelse, men endogsaa familiariserede sig med ham. Katten blev en Tiid lang ved sin Opførsel, for at gjøre dem meer og meer troehiertige. Endeligen, da en stor Hob af Muus havde forsamlet sig, og han saae Leylighed til en god Fangst, tog han Masken af og myrdede dem alle, saa at ingen af dem undkom, uden een eeneste Muus, som sagde, at Katten var slem tilforn, men at han var bleven reent bandsatt, siden han blev Munk.

Fabelen lærer, at af alle ulovlige Midler til at besnære, intet er sikkert end det som skeer under Helligheds Maske.